

АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ СУЧАСНОГО РИНКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Гуфенко Є.М., ПСТ-16дм

Науковий керівник: ас. Щербатюк А.І.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Постановка проблеми. Особливої актуальності набули проблеми перебудови, адаптації та розвитку всіх складових національної страхової системи, вирішення яких забезпечить створення механізмів пристосування, виживання та гнучкості реакції на зміни зовнішніх факторів, факторів нестабільності та невизначеності, притаманних українському фінансовому ринку.

Про економічний розвиток країни часто судять на підставі того, як у ній організовано страхову справу. Ця справа за дохідністю в багатьох країнах посідає друге місце після туризму, випереджаючи промисловість та банківську справу. Розвинена система страхування є певним гарантом залучення іноземних інвестицій[3].

Аналіз останніх досліджень. У визначенні особливостей функціонування механізму страхування брали участь видатні українські науковці: Базилевич В. Д., Мних М. В., Борисова В. А., Осадець С. С., Внукова Н. М., Охріменко О. О. та ін. В їхніх роботах висвітлені, перш за все, теоретичні питання, що стосуються саме визначення поняття та сутності «страхування», а по-друге, сформовано та розглянуто можливі варіанти реорганізації страхового ринку України через удосконалення нормативної бази, податкового механізму, встановлення вимог щодо створення та діяльності страхових організацій, а також підвищення їхньої платоспроможності.

Метою роботи є аналіз основних показників функціонування страхового ринку України, оцінка динаміки та структурних зрушень, визначення проблем ефективної діяльності та пріоритетних напрямків для підвищення ефективності страхового ринку.

Виклад основного матеріалу. Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.06.2016 становила 343, з них 45 компаній займаються страхуванням життя, 298 компаній іншими видами страхування (станом на 30.06.2015 – 374 компанії, у тому числі 52 компанії зі страхування життя та 322 компанії- інші види страхування)(див. табл. 1). Так станом на 30.06.2016 порівняно з аналогічною датою 2015 року, кількість компаній зменшилася на 31 страхову компанію (тобто на 8,29%). Необхідно відзначити, що характерною рисою розвитку страхового ринку України є те, що він майже на 86,6 % складається зі страхових компаній за іншими видами страхування. Рівень розвитку страхування життя в цілому в Україні залишається на найнижчому рівні серед розвинених країн[4].

Таблиця 1

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній	Станом на 30.06.2015	Станом на 30.06.2016
Загальна кількість	374	343
в т.ч. страхові компанії за іншими видами страхування ("non-Life")	322	298
в т.ч. страхові компанії зі страхування життя ("Life")	52	45

У порівнянні з I півріччям 2015 року на 2 861,5 млн. грн. (21,3%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 2 150,8 млн. грн. (19,9%)(рис.1).

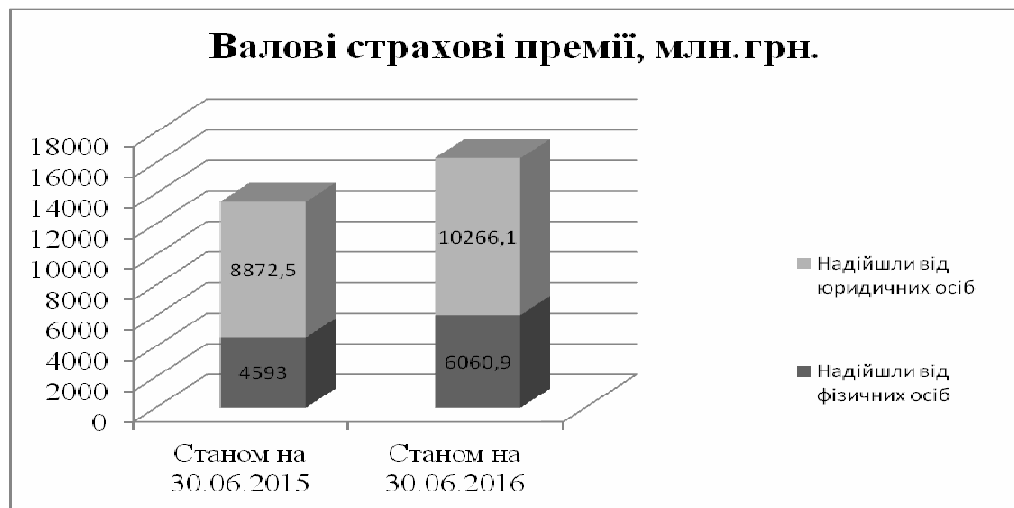

Рис. 1. Динаміка валових страхових премій, I півріччя 2015-2016 років

Дані свідчать, що в I півріччі 2016 року на ринку видів страхування інших, ніж страхування життя, мав місце значний рівень конкуренції (ННІ в 3 рази менше 1000), в той час як на ринку страхування життя наявна помірна монополізація.

Таблиця 2

Концентрація страхового ринку за I півріччя 2016 року

Перші (Тор)	Страхування життя (Life)		Інші види страхування окрім життя (non-Life)		
	Надходження премій, млн. грн.	Частка на ринку, %	Надходження премій, млн. грн.	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Тор 3	578,5	44,0	3098,7	20,6	2
Тор 10	1154,8	87,8	6956,9	46,3	4
Тор 20	1305,9	99,3	9744,8	64,9	4
Тор 50	1314,7	100,0	13087,5	87,2	8
Тор 100	-	-	14604,0	97,3	9
Тор 150	-	-	14934,5	99,5	15
Всього по ринку	1314,7	100,0	15012,3	100,0	19

Протягом аналізованого періоду зменшилась кількість договорів на 9 534,0 тис. одиниць (або на 10,3%), при цьому на 33 970,7 тис. одиниць (або на 74,6%) зменшилась кількість договорів з добровільного страхування, в тому числі: кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилась на 13 247,6 тис. одиниць (або на 92,4%); кількість укладених договорів страхування майна зменшилась на 12 925,3 тис. одиниць (або на 89,9%); кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків зменшилась на 5 334,3 тис. одиниць (або на 63,4%).

Кількість договорів з обов'язкового страхування зросла на 24 321,6 тис. одиниць (або на 52,5%) за рахунок зростання договорів страхування від нещасних випадків на транспорті на 24 407,0 тис. одиниць (або на 57,9%).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодування у порівнянні з I півріччям 2015 року збільшився на 899,3 млн. грн. (29,4%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 786,4 млн. грн. (26,3%). Зростання обсягів валових страхових виплат у I півріччі 2015 року мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування.

Операції вихідного перестрахування у I півріччі 2016 року збільшилися з 3 828,9 млн. грн. до 5 729,8 млн. грн. за рахунок збільшення на 710,7 млн. грн. перестрахування в середині країни та збільшення на 1 190,2 млн. грн. операцій з перестрахування із страховиками-нерезидентами.

Страхові резерви станом на 30.06.2016 зросли на 17,2% у порівнянні з аналогічною датою 2015 року, при цьому технічні резерви – на 16,1%, а резерви зі страхування життя – на 18,9%. У порівнянні з аналогічною датою 2015 року зменшилися такі показники, як загальні активи страховиків на 8 836,6 млн. грн. (13,9%); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 3 718,7 млн. грн. (9,9%) та обсяг сплачених статутних капіталів – 2 008,8 млн. грн. (13,8%).

Висновки. Результати проведеного дослідження стверджують, що страховий ринок України є другим серед інших небанківських фінансових ринків в країні. При цьому кількість страхових компаній за I півріччі 2016 року в порівнянні з I півріччям 2015 зменшилася на 31 компанію. Загальна кількість договорів зі страхування та перестрахування збільшилася. Основні показники, такі як сума валових страхових премій, чистих страхових премій, валових страхових виплат збільшилася. Рівень розвитку страхування життя в цілому в Україні залишається на найнижчому рівні серед розвинених країн.

До чинників, які стримують розвиток вітчизняного страхового ринку, відносять: нерозвиненість інфраструктури ринку страхування, основними елементами якого є правове і нормативне забезпечення, інформаційна мережа, кредитно(фінансова система, підготовка кадрів, наукове обслуговування, аудиторська мережа, професійна етика і мова; недостатність надійних фінансових інструментів для інвестування; слабкий розвиток посередництва та національного перестрахового ринку.

Аналіз концентрації ринку виявив, що на ринок страхування життя приходить приблизно лише 20 страхових компаній, які займають 99,3% всього ринку страхування життя в Україні та 100 страхових компаній займають 97,3% ринку страхування за іншими видами страхування.

Література

1. Гаманкова О.О. Інформаційні вади дослідження ступеня монополізації ринку страхових послуг України// Актуальні проблеми економіки №10(100), 2009
2. Приказюк Н.В. Державне регулювання страхового ринку України: тенденції та перспективи розвитку//Фінанси України,7/2010.
3. Статистика [Електронний ресурс] / Статистика - Герасименко С. С., Головач А. В., Єріна А. М.-Режим доступу: <http://www.lection.com.ua/statistics/stat/statistika-strahovoyi-diyalnosti-statistika/>
4. Фориншурер страхование [Електронний ресурс] / Статистика страхового ринку України - Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat>